

Sztutowo – Ewakuacja więźniów KZ Stutthof

Historia

Zgodnie z rozkazem ewakuacyjnym więźniowie KL Stutthof mieli w ciągu 7 dni [poczynając od 25 stycznia 1945 r.] przejść 140 km do Łęborka. W tym celu sformowano 11 kolumn marszowych po ok. tysiąc ludzi każda. Esesmanom z eskorty wyraźnie nakazano, aby „wszelkie próby ucieczki lub przygotowań do buntu łamali w sposób bezwzględny przy użyciu broni palnej”. Wyznaczona trasa wiodła m.in. przez: Mikoszewo, Świbno, Cedry Małe, Cedry Wielkie, Pruszcz Gdański, Straszyn, Kolbudy, Łapino, Niestępowo, Żukowo, Przodkowo, Pomieczyno, Luzino, Godętowo. Bardzo trudne warunki atmosferyczne, przepełnione drogi przemarszu, brak wyżywienia i miejsc noclegowych sprawiały, że założenia organizacyjne rozkazu ewakuacyjnego okazały się nierealne. Tych, którzy nie byli w stanie pokonać przewidzianych na każdy dzień odległości, rozstrzeliwano po drodze. W końcu większość więźniów dotarła do tymczasowych obozów ewakuacyjnych w powiecie łęborskim [Gęś, Gniewino, Krępa Kaszubska, Łówcz, Nawcz, Rybno, Tawęcín i Toliszczki]. Jednak również tam władze niemieckie nie zapewniły uwięzionym choćby najbardziej prymitywnych warunków życia. W drugiej połowie lutego wycieńczonych więźniów oddano do dyspozycji Wehrmachtu, aby wykonywali roboty fortyfikacyjne. W początkach marca obozy ewakuacyjne znalazły się w bliskiej odległości od linii frontu. W związku z tym Niemcy zarządzili ponowną ewakuację zdolnych do marszu w kierunku Pucka i Gdańska. Również podczas tej drogi dochodziło do licznych zbrodni na więźniach. Podczas ewakuacji strażnicy wymordowali **ok. 4 tys. więźniów KL Stutthof**.

Paweł Kosiński

Pamięć

Po wojnie w wielu miejscach upamiętniono zbrodnie dokonane na trasie marszu ewakuacyjnego więźniów KL Stutthof. Ufundowano liczne tablice pamiątkowe [np. w Będominie, Bożepolu Wielkim, Ciechomiu, Gniewinie, Kolkowie, Kostkowie, Luzinie, Łówczu Górnym, Mikoszewie, Miłobądzu, Miszewie, Pomieczynie, Pruszczu Gdańskim, Przodkowie, Nawczu, Strzeczcu, Wejherowie, Żukowie] oraz założono specjalne cmentarze lub przynajmniej odrębne mogiły [np. w Cieszeniach, Krępie, Luzinie, Łebnie, Niestępowie, Pałubicach, Pomieczynie, Pęgowie Dolnym, Przodkowie, Pucku, Rybnie, Sarnowach, Sierakowicach, Starogardzie Gdańskim, Strzeczcu, Zelgoszczy, Żukowie].

Paweł Kosiński

Informacje praktyczne

Sztutowo – Ewakuacja więźniów KZ Stutthof

Sztutowo